

Обектно ориентирано програмиране

ВЪВЕДЕНИЕ В ОБЕКТНО ОРИЕНТИРАНОТО
ПРОГРАМИРАНЕ

Какво е ООП?

ООП е революционна идея, тотално различна от всичко в програмирането

ООП е еволюционна стъпка, следваща естествено по-ранните абстракции в програмирането

Език и мислене

Езиците, които говорим, директно влияят върху начина, по който гледаме на света. Това се отнася не само до естествените езици, но и до изкуствени езици като езиците за програмиране.

Пример. Ескимосите и снега

- Езиците на ескимосите имат много думи за различни видове сняг – мокър, пухкав, тежък, заледен и т.н.
- Английски и български езици **не ни принуждават** да разграничаваме различните видове сняг.
- Ескимоските езици ни **водят** да гледаме на света по различен начин.

Език и мислене ...

Пример с езици за програмиране

Задача. Анализ на ДНК редица. ДНК се представя като вектор от N стойности (N е от порядъка на десетки хиляди). Да се намери дали има повтаряща се последователност с дължина M .

Език и мислене ...

Програма на FORTRAN

```
      DO 10 I = 1, N-M
      DO 10 J = 1, N-M
      FOUND = .TRUE.
      DO 20 K = 1, M
20    IF X[I+K-1] .NE. X[J+K-1] THEN FOUND = .FALSE.
      IF FOUND THEN ...
10    CONTINUE
```

Език и мислене ...

Програма на APL

Реорганизиране данните

A	C	T	C	G	G	positions	1	to	M
C	T	C	G	G	A	positions	2	to	M +1
T	C	G	G	A	T	positions	3	to	M +2
C	G	G	A	T	T	positions	4	to	M +3
G	G	A	T	T	C	positions	5	to	M +4
G	A	T	T	C	T	positions	6	to	M +5
.	.	.							
T	G	G	A	C	C				
G	G	A	C	C	C				
.	.	.							

Език и мислене ...

Сортиране на масива

...

T G G A C C

T G G A C C

...

FORTRAN - $O(M \times N^2)$

APL - $O(M \times N \log N)$

Езикът ни води да мислим по определен начин

Език и мислене ...

Хипотеза на Sapir-Whorf

Възможно е индивид, работещ с един език, да има мисли и да изкаже идеи, които по никакъв начин не могат да се преведат и дори разберат от друг индивид, ползващ друг език.

Тезис на Church-Turing

Всяко изчисление, за което съществува ефективна процедура, може да се реализира чрез машина на Тюринг.

Нова парадигма

Paradigm

1. Списък от всички форми на една дума като илюстративен пример
2. Пример или модел

Според Thomas Kuhn [70]:

Множество от теории, стандарти и методи, които заедно представят начин за организиране на знанията.

Революция в науката -> нова парадигма

Нова парадигма ...

Robert Floyd [1979]

Парадигма в програмирането е начин на концептуализация какво означава изчисление и как задачите, които трябва да се изпълнят от компютъра, трябва да се структурират и организират.

ООП – нова парадигма

Въведение в ООП

ООП – начин на гледане към света

Пример: Chris иска да изпрати цветя на приятелката си Robin, която живее в друг град. Chris отива до цветаря Fred и казва какви цветя да се изпратят на Robin и нейния адрес.

Въведение в ООП ...

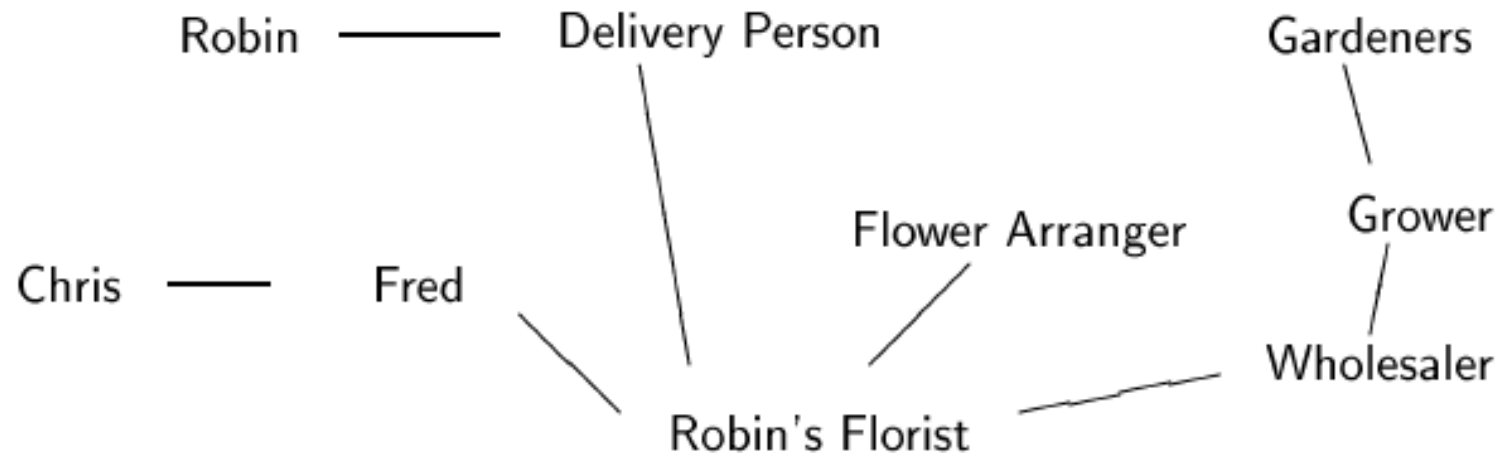
Агенти и общности

Механизъм за изпращане на цветя:

- Намиране на подходящ **агент** (Fred)
- Предаване на **съобщение**, съдържащо заявката
- **Отговорността** е на Fred
- Fred използва **метод** (алгоритъм или множество от операции)
- **Скриване** на информацията

Въведение в ООП ...

Общност от агенти

Въведение в ООП ...

I принцип на ООП

Обектно-ориентираната програма е структурирана като **общност** от взаимодействащи си агенти, наречени **обекти**. Всеки обект има роля. Всеки обект предоставя услуга или изпълнява действие, които се използват от другите членове на общността.

Въведение в ООП ...

Съобщения и методи

Верига от съобщения и действия

II принцип на ООП

Действие се инициира чрез предаване на **съобщение** към агент (**обект**), отговорен за действието. Съобщението кодира заявка, заедно с допълнителната информация (аргументи), необходима да се изпълни заявката. **Получателят** е обект, до когото е изпратено съобщението. Ако той приеме съобщението, той поема отговорността за изпълнението на посоченото действие. В отговор на едно съобщение, получателят ще изпълни някакъв **метод** за да удовлетвори заявката.

Въведение в ООП ...

- **Скриване на информацията**
- Разлики между извикване на процедура и изпращане на съобщение
 - Съобщението има получател
 - Интерпретация на съобщението – едно и също съобщение може да води до извикването на различни методи в зависимост от получателя
 - **Късно свързване**

Въведение в ООП ...

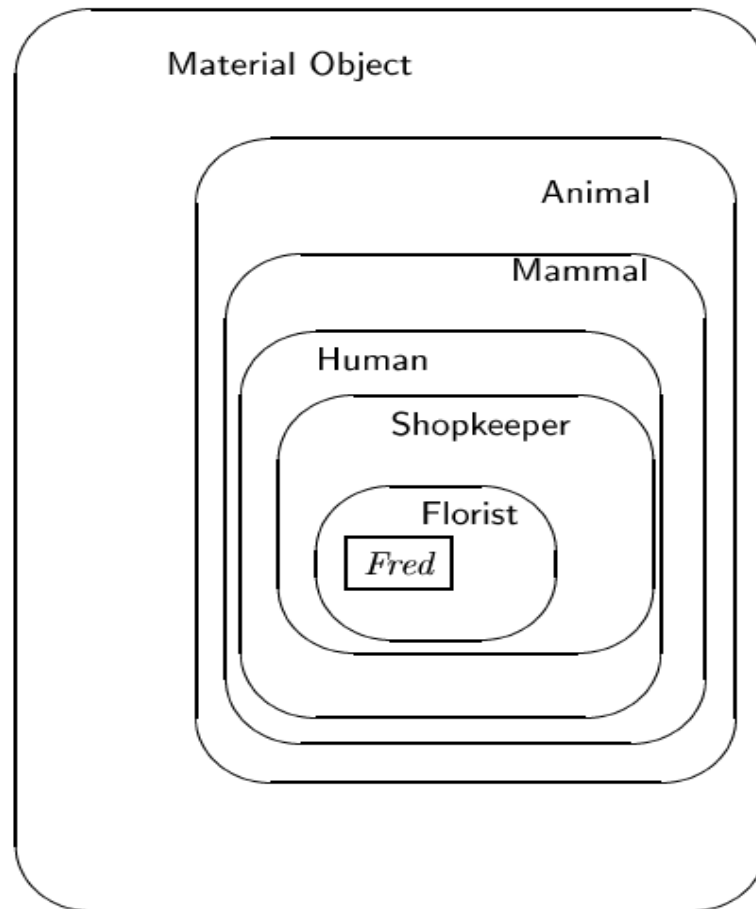
Класове и екземпляри

III принцип на ООП

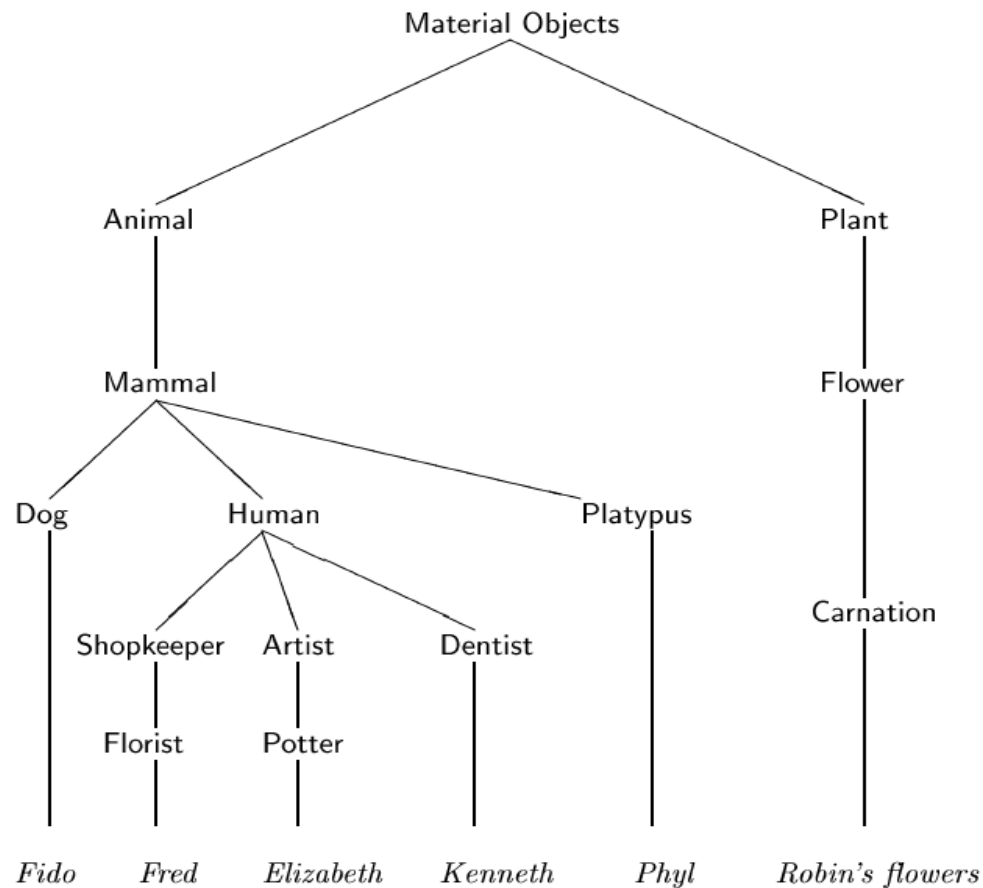
Всички обекти са **екземпляри** на **клас**. Кой метод ще се активира в отговор на едно съобщение се определя от класа на получателя. Всички обекти от даден клас използват един и същ метод в отговор на подобни съобщения.

Въведение в ООП ...

Йерархии на класовете –
наследяване

Въведение в ООП ...

Въведение в ООП ...

IV принцип на ООП

Класовете могат да се организират в йерархична структура. **Класът – наследник** (подклас) **наследява** свойствата от **класа – родител**. **Абстрактен клас** е клас, който се използва само за създаване на подкласове, т. е. той няма преки екземпляри.

Въведение в ООП ...

Свързване на методи, подтискане и изключения

Пример - птичечовката

Търсенето на метод, който да се изпълни в отговор на едно съобщение започва от класа на получателя. Ако в него няма подходящ метод, тогава се търси в класа – родител и т.н.

Ако съществуват методи с едно и също име нагоре в йерархията, казваме че изпълненият метод **подтиска** наследения метод.

Въведение в ООП ...

Основни характеристики на ООП (Alan Kay):

1. Всичко е *обект*.
2. Изчислението се извършва от обекти, комуникиращи помежду си, давайки заявки други обекти да извършат действия. Обектите комуникират чрез изпращане и получаване на *съобщения*. Съобщение е заявка за действие заедно с аргументите, необходими за изпълнението на задачата.
3. Всеки обект има собствена *памет*, която се състои от други обекти.

Въведение в ООП ...

4. Всеки обект е *екземпляр* на *клас*. Класът представлява просто групиране на подобни обекти.
5. Класът е склад за *поведението*, асоциирано с обектите. Всички обекти, които са екземпляри на един и същ клас, могат да изпълняват едни и същи действия.
6. Класовете са организирани в дървовидна структура, наречена *наследствена йерархия*. Паметта и поведението, асоциирани с екземплярите на един клас, автоматично са достъпни до всеки клас по-надолу в тази дървовидна структура.

Въведение в ООП ...

ООП като следваща стъпка в еволюцията на езиците за програмиране

- Еволюцията в програмирането – непрекъснатата борба със сложността
- Нелинейно поведение на сложността
- Примери

Въведение в ООП ...

Абстрактни механизми

1. Процедури

Процедурите и функциите – един от първите абстрактни механизми. Позволяват задачите да бъдат изпълнявани многократно или с леки вариации, да се съберат на едно място и да се използват многократно, вместо кодът да се дублира многократно.

Дават първата възможност за *скриване на информацията*. Другите програмисти не трябва да знаят детайлите по реализацията, а само интерфейса.

Въведение в ООП ...

Пример

```
int datastack[100];
int datatop = 0;
void init()
{
    datatop = 0;
}
void push(int val)
{
    datastack[datatop++] = val;
}
```

Въведение в ООП ...

```
int top()
{
    return datastack[datatop - 1];
}

int pop()
{
    return datastack[--datatop];
}

bool isEmpty()
{
    return datatop == 0;
}
```

Недостатъци

Въведение в ООП ...

2. Блокове

```
begin
  var
    datastack : array [ 1 .. 100 ] of integer;
    datatop : integer;
  procedure init;
    ...
  procedure push(val : integer);
    ...
  function pop : integer;
    ...
  ...
end;
```

Въведение в ООП ...

3. Модули

Модулите позволяват пространството на имената да се раздели на 2 части – public и private.

David Parnas дава следните 2 принципа

- На евентуалния потребител трябва да му се даде цялата информация нужна за да използва модула и нищо повече.
- На разработчика – цялата нужна информация за да реализира модула и нищо повече.

При военните – ако няма нужда да знаеш някаква информация, то нямаш достъп до нея.

Недостатък – само 1 стек (само 1 комплексно число)

Въведение в ООП ...

4. Абстрактни типове данни

АТД са типове данни, дефинирани от програмиста, които могат да се обработват по подобен начин на системно дефинираните типове.

- Имат множество от допустими стойности
- Примитивни операции над тези стойности

Модулите – имплементационна техника за АТД

Въведение в ООП ...

За да построим АТД трябва да можем:

1. Да експортираме дефиниция на тип
2. Да предоставим множество от операции за обработка на екземпляри на типа
3. Да защитим данните, асоциирани с типа, така че да могат да се обработват само чрез предоставените процедури
4. Да създаваме много екземпляри на типа

Модулите – само 2 и 3

Пакетите в CLU и ADA – опит в тази насока

Въведение в ООП ...

5. ооп

Техниките на ООП решават 1-4 за АТД и добавя няколко нови идеи към понятието АТД

- Предаване на съобщения
- Интерпретация на съобщения
- Наследяване